

Regionálne centrum
■ sociálnej ekonomiky Žilina

Ročná správa 2024 o rozvoji sociálnej ekonomiky v Žilinskom kraji



www.employment.gov.sk | www.eurofondy.gov.sk | www.eurofondy.praca.gov.sk



Spolufinancovaný
Európskou úniou



PROGRAM
SLOVENSKO



MINISTERSTVO
PRÁCE, SOCIÁLNYCH
VEČÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK	2
ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV	3
1. ČINNOSŤ REGIONÁLNEHO CENTRA SOCIÁLNEJ EKONOMIKY ZA ROK 2024	4
1.1 ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O RCSE	5
1.2 AKTIVITY A VÝSTUPY ČINNOSTI RC SE	5
2 AKTUÁLNA SITUÁCIA A POTENCIÁL PRE ROZVOJ SOCIÁLNEJ EKONOMIKY V DANOM KRAJI.....	8
2.1. POTENCIÁL PRE ROZVOJ EKOSYSTÉMU SOCIÁLNEHO PODNIKANIA V DANOM KRAJI	8
2.2 SÚČASNÁ SITUÁCIA V SOCIÁLNO M PODNIKANÍ V DANOM KRAJI	14
3. PRÍKLADY DOBREJ PRAXE VO VYBRANÝCH SOCIÁLNYCH PODNIKOC H V DANOM KRAJI.....	22

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK

BA – Bratislavský
BB – Banskobystrický
CHD – chránená dielňa
CHP – chránené pracovisko
CKJ – centrálna koordinačná jednotka
DPH – daň z pridanej hodnoty
FO – fyzické osoby (podnikatelia)
KE – Košický
MPSVaR SR - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky SR
NO – neziskové organizácie
NP IPSP – národný projekt Investičná pomoc pre sociálne podniky – nenávratná zložka
NP ISE – národný projekt Inštitút sociálnej ekonomiky
NR – Nitriansky
NRO – najmenej rozvinutý okres
OS – obchodné spoločnosti
OZ – občianske združenia
PO – Prešovský
RC SE – regionálne centrum sociálnej ekonomiky
RSP – registrované sociálne podniky
SE – sociálna ekonomika
SK – samosprávny kraj
TN – Trenčiansky
TT – Trnavský
VUC – vyšší územný celok
ZA - Žilinský
ZD – základné dokumenty
ZnO – znevýhodnené osoby
ZrO – zraniteľné osoby
ZP – zdravotné postihnutie
ŽSK – Žilinský samosprávny kraj

ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV

Tab. č 1 Prehľad pracovníkov RC SE v roku 2024

Tab. č 2 Prevádzkovo-technické zabezpečenie RC SE

Tab. č 3 Prehľad konzultácií a zrealizovaných stretnutí RC SE podľa miesta stretnutia v roku 2024

Tab. č 4 Prehľad konzultácií a zrealizovaných stretnutí RC SE podľa predmetu rokovania v roku 2024

Tab. č. 5 *Prehľad RSP, ktoré vznikli za asistencie RC SE podľa jednotlivých krajov za rok 2024*

Tab. č. 6 Prehľad RSP, ktoré vznikli za asistencie RC SE podľa jednotlivých krajov za obdobie rokov 2019 – 2024

Tab. č 7 Zoznam RSP so zrušeným/vráteným štatútom RSP k 31.12.2024 a dôvody zrušenia/vrátenia štatútu (len za rok 2024, nie sumárne)

Tab. č 8 Prehľad zamestnancov v RSP v SR podľa krajov k 31.12.2024

Tab. č 9 Prehľad zamestnancov v RSP v danom kraji podľa právnej subjektivity podnikov k 31.12.2024

Tab. č 10 Využívanie vybraných nástrojov priamej a nepriamej podpory sociálneho podnikania v danom kraji v roku 2024

Tab. č 11 Spolupráca RC SE s inými organizáciami pri poskytovaní informácií a poradenstva a sieťovanie, spolupráca s vysokými a strednými školami, spolupráca v rámci memoránd aj mimo nich v roku 2024

Graf 1: Počet RSP v jednotlivých krajoch SR k 31.12.2024

Graf 2: Počet RSP podľa druhu v danom kraji k 31.12.2024

Graf 3: Počet RSP podľa právnej subjektivity v danom kraji k 31.12.2024

Graf 4: Vývoj počtu vzniknutých RSP v danom kraji k 31.12.2024

Graf 5: Počet RSP podľa právnej subjektivity v danom kraji vzniknutých v roku 2024

Graf 6: Prehľad o počte zamestnancov RSP v danom kraji k 31.12.2024

Graf 7: Prehľad o počte ZnO a ZrO v RSP v danom kraji k 31.12.2024

1. ČINNOSŤ REGIONÁLNEHO CENTRA SOCIÁLNEJ EKONOMIKY ZA ROK 2024

Regionálne centrum sociálnej ekonomiky v Žiline kráča v súlade s trendom rozvoja kraja v jeho prioritných oblastiach v 5 regiónoch kraja, ktorými sú Kysuce, Považie, Orava, Turiec a Liptov.

Hlavným poslaním RC SE ZA je zvyšovanie povedomia o sociálnej ekonomike a sociálnom podnikaní, sprevádzanie žiadateľov v procese registrácie sociálneho podniku, poskytovanie podpory pre existujúce registrované sociálne podniky, zdieľanie informácií o nástrojoch priamej a nepriamej pomoci pre sociálne podniky, komunikácia a spolupráca s relevantnými inštitúciami v regióne a sieťovanie sociálnych podnikov a ďalších aktérov v území.

V roku 2024 došlo v centre sociálnej ekonomiky k výmene dvoch zamestnancov, konkrétne centrum opustili Ľubica Lövingerová (manažérka RC SE) a Patricia Beníčková (koordinátorka RC SE). Miesto Odborného konzultanta RC SE - špecialistu od 01.01.2024 zastáva Ing. Alexandre Mikulovej a od 1.2.2024 nastúpili dve nové kolegyne na pozíciu Odborného konzultanta RC SE Ing. Silvia Škvarnová a Mgr. Ivana Pittnerová.

Manažérka RC SE organizuje pravidelné porady na úrovni RC po porade manažérov a zabezpečuje plynulý transfer informácií na regionálnych koordinátorov. Prínosom je zainteresovanosť regionálnych zamestnancov a znižovanie rizika vzniku kolízií medzi plnením úloh, povinností a úrovňou informovanosti všetkých zamestnancov.

Odborní pracovníci poradenskej infraštruktúry RC SE poskytujú priebežnú podporu RSP na území ŽSK, s cieľom zvýšiť odolnosť RSP pri plnení záväzkov a povinností vyplývajúcich z legislatívy a voči MPSVR SR a iným orgánom štátnej aj verejnej správy. Cieľom tejto podpory je eliminácia vrátenia, resp. odobratia štatútov z dôvodu zanedbania organizačných a administratívnych povinností RSP s pozitívnym dopadom na ekonomickú udržateľnosť RSP a trvalé ukotvenie zodpovedného správania sa RSP. Zároveň RC SE priamo aj nepriamo vyhľadáva aktérov na území Žilinského kraja so zručnosťami v oblasti integrácie znevýhodnených a zraniteľných skupín s cieľom sieťovania s registrovanými sociálnymi podnikmi ako potencionálnymi zamestnávateľmi.

Za úspech RC SE v Žiline v roku 2024 považujeme pomoc pri prepojení dvoch registrovaných sociálnych podnikov PEDORE s.r.o. a ELWORK, s.r.o. s Jesseniovou lekárskou fakultou Univerzity Komenského v Martine. Už rok úspešne spolupracujú a zlepšujú pracovné zázemie zamestnancom fakulty a UNM ako aj podmienky bývania na internáte študentom medicíny. Táto spolupráca prináša množstvo výhod pre obidve strany. Registrované sociálne podniky získavajú prístup k lukratívnym verejným zákazkám, čo im umožňuje rozširovať svoje služby a JLF UK v Martine si vďaka tejto spolupráci môže požiadavku zadať cez zákonnú výnimku ustanovenú v zákone č. 343/2015 Z. z. § 1 ods. 13 písm. u) ZVO.

Cieľom RC SE je udržanie existujúceho a zväčšujúceho sa potenciálu podnikov zainteresovaných do spoločensky zodpovedného podnikania s presahom na riešenie verejných aj komunitne prospešných cieľov.

1.1 ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O RCSE

Regionálne centrum sociálnej ekonomiky v Žiline bolo zriadené dňa: 1.8.2019

Tab. č 1 Prehľad pracovníkov RC SE v roku 2024

Meno a priezvisko	Pracovná pozícia	Pracovný pomer
Ing. Alexandra Mikulová	Odborný konzultant RC SE - špecialista	24.06.2019 - trvá
Ing. Jana Pacoláková	Odborný konzultant RC SE	16.06.2019 - trvá
Ing. Silvia Škvarnová	Odborný konzultant RC SE	01.02.2024 - trvá
Mgr. Ivana Pittnerová	Odborný konzultant RC SE	01.02.2024 - trvá

Zdroj: Vlastný zdroj NP ISE II

Tab. č 2 Prevádzkovo-technické zabezpečenie RC SE

Adresa RCSE		
Ulica, číslo:	PSC:	Mesto:
Antona Bernoláka 53	010 01	Žilina
Popis priestorov a dostupnosť:		
V roku 2024 sa RC SE nachádzalo v centre mesta Žilina priamo v priestoroch Sociálnej poisťovne, pobočka Žilina. RC SE Žilina sa nachádzalo na 2.poschodí. Budova bola ľahko dostupná pešo, autom, hromadnou dopravou s možnosťou parkovania v okolí.		
Otváracie hodiny:		
PO: 8:00 - 15:00 UT: 8:00 - 15:00 STR: 8:00 - 17:00 ŠTV: 8:00 - 15:00 PIA: 8:00 - 14:00		

Zdroj: Vlastný zdroj NP ISE II

1.2 AKTIVITY A VÝSTUPY ČINNOSTI RC SE

RC SE v Žiline v roku 2024 zrealizovalo 332 stretnutí a konzultácií, pričom až 247 stretnutí bolo zrealizovaných mimo priestorov RC SE, čo bolo spôsobené tým, že regionálne centrum v prvej polovici roka nedisponovalo priestormi a v druhej polovici roka využívalo priestory Sociálnej poisťovne, kde však nebolo umožnené prijímanie návštev a tým aj realizovanie konzultácií. Zvyšný počet konzultácií bol realizovaný telefonicky alebo mailom, pričom zaznamenané boli len významné telefonáty a maily.

Tab. č 3 Prehľad konzultácií a zrealizovaných stretnutí RC SE podľa miesta stretnutia v roku 2024

Spolu	Počet konzultácií/stretnutí podľa miesta stretnutia		
	v RC SE	v teréne	telefonicky/ mailom/ online
332	0	247	85

Zdroj: Vlastný zdroj NP ISE II

Zo všetkých zrealizovaných konzultácií sa najviac konzultácií (187 konzultácií, 56,33 % všetkých konzultácií) týkalo otázok od existujúcich RSP. Do týchto konzultácií sú zaradené aj konzultácie v rámci metodicko-štatistického zisťovania, ktoré sa realizuje každoročne v každom RSP. Len o niečo menej početnú skupinu konzultácií (137 konzultácií, 41,27 %) predstavujú konzultácie pre subjekty, ktoré prejavili záujem o založenie RSP a potrebovali získať informácie ohľadne procesu podávania žiadosti o pridelenie štatútu RSP a o celkovom fungovaní a povinnostiach RSP. Konzultácií na ostatné témy bolo zrealizovaných 8.

Tab. č 4 Prehľad konzultácií a zrealizovaných stretnutí RC SE podľa predmetu rokovania v roku 2024

Obdobie	Stretnutia celkom	Predmet rokovania		
		Založenie RSP	Otázky k zákonu č. 112/2018 Z. z. u existujúcich RSP	Ostatné
Január 2024	26	16	8	2
Február 2024	23	16	6	1
Marec 2024	21	14	5	2
Apríl 2024	26	10	15	1
Máj 2024	41	8	33	0
Jún 2024	34	4	29	1
Júl 2024	37	8	29	0
August 2024	39	4	35	0
September 2024	28	16	12	0
Október 2024	23	14	8	1
November 2024	26	21	5	0
December 2024	8	6	2	0
SPOLU	332	137	187	8

Zdroj: Vlastný zdroj NP ISE II

Z uvedených konzultácií k založeniu RSP nakoniec v roku 2024 vzniklo v Žilinskom kraji 12 nových RSP, pričom všetky RSP v procese prípravy žiadosti o pridelenie štatútu a jej povinných príloh sprevádzali pracovníci RC SE, v 11 prípadoch išlo o pracovníkov RC SE v Žiline a jednému klientovi sa venovali pracovníci RC SE v Trenčíne.

Tab. č. 5 Prehľad RSP, ktoré vznikli za asistencie RC SE podľa jednotlivých krajov za rok 2024

Kraj RC SE	Celkový prírastok RSP v danom krají za rok 2024	RSP, ktoré vznikli za asistencie RC SE za rok 2024					
		Počet RSP v danom krají	Počet RSP mimo daný kraj	V NRO	Obecné podniky	Transformované z CHD/CHP	% asistencie RC SE pri registrácii RSP
BA							
BB	8	8	0	3	1	0	87,5%
KE	5	5	0	3	2	1	100%
NR	10	8	2	0	8	0	100%
PO	6	6	0	5	1	0	100%
TN	3	1	2	0	0	0	100%
TT	5	4	1	0	0	0	100%
ZA	12	12	0	0	4	2	99%
SPOLU	49	44	5	11	16	3	

Zdroj: Vlastný zdroj NP ISE II

V Žilinskom kraji bolo k 31.12.2024 celkom 112 registrovaných sociálnych podnikov, pričom 102 podnikom pri vzniku asistovali pracovníci RC SE v Žiline, čo predstavuje 91,07 % zo vzniknutých RSP v Žilinskom kraji.

Z celkového počtu RSP k 31.12.2024 je 28 RSP (24,35 %), ktorých vlastníkami je samospráva. Osem subjektov (6,96 %) bolo transformovaných z chránených dielní alebo pracovísk na RSP.

Tab. č. 6 Prehľad RSP, ktoré vznikli za asistencie RC SE podľa jednotlivých krajov za obdobie rokov 2019 – 2024

Kraj RC SE	Celkový počet zaregistr ovaných RSP v danom krají*	RSP, ktoré vznikli za asistencie RC SE					
		Počet RSP v danom krají	Počet RSP mimo daný kraj	V NRO	Obecné podniky	Transformované z CHD/CHP	% asistencie RC SE pri registrácii RSP
BA							
BB	106	105	1	15	14	25	92,37%
KE	91	88	5	51	30	5	96,7%
NR	55	51	4	0	22	9	90,91%
PO	91	91	2	73	38	0	95,6%
TN	96	86	10	0	11	16	89,5%
TT	63	54	9	0	8	5	85,71%
ZA	112	102	6	0	28	8	91,07%
SPOLU	614	577	37	139	151	68	

Zdroj: Vlastný zdroj NP ISE II

2 AKTUÁLNA SITUÁCIA A POTENCIÁL PRE ROZVOJ SOCIÁLNEJ EKONOMIKY V DANOM KRAJI

2.1. POTENCIÁL PRE ROZVOJ EKOSYSTÉMU SOCIÁLNEHO PODNIKANIA V DANOM KRAJI

Strategické dokumenty a programy s dopadom na sociálnu ekonomiku v danom kraji

V Žilinskom kraji existuje viacero strategických dokumentov a programov, ktoré majú priamy alebo nepriamy dopad na rozvoj sociálnej ekonomiky. Tieto dokumenty definujú smerovanie kraja v oblasti hospodárskeho a sociálneho rozvoja, podporujú vznik sociálnych podnikov a zameriavajú sa na zlepšenie kvality života obyvateľov.

Kľúčové strategické dokumenty a programy:

Rozvoj a smerovanie sociálneho podnikania pre obdobie 2021 až 2027 v ŽSK je najvýraznejšie ovplyvnené obsahom strategického dokumentu ŽSK, ktorým je **Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja 2021+** (PHRSR 2021+). Je dôležitým smerovníkom pre všetky kľúčové rozhodnutia verejnej správy, podnikateľov, akademickkej sféry aj občianskeho sektora. Jeho hlavným cieľom je zlepšovanie kvality života obyvateľov s rešpektovaním limitov životného prostredia a zhodnocovaním svojho potenciálu. K zabezpečeniu sociálnej stability na území majú prispieť opatrenia smerujúce k zvýšeniu inovačnej výkonnosti ekonomiky a využívaniu inovatívnych a udržateľných riešení. ŽSK smeruje ukazovatele a indikátory kvality života v regiónoch kraja k priemeru EÚ. Nová stratégia reaguje na trendy súvisiace s klimatickou krízou, demografickými zmenami, technologickým vývojom, zmenou sociálnych väzieb, na identifikované problematické oblasti a výzvy a jej spracovanie prebehlo s výraznejším zapojením partnerov z územia.

Vo februári 2023 bol schválený Radou partnerstva Žilinského samosprávneho kraja ďalší strategický dokument s názvom **Integrovaná územná stratégia ŽSK**. Dokument umožní efektívnu realizáciu rozvojovej stratégie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja ŽSK 2021+ v Žilinskom kraji. Vďaka integrovanému prístupu má územná samospráva v novom programovom období 2021 – 2027 jednoduchší prístup k financovaniu svojich špecifických rozvojových potrieb. Hlavným cieľom integrovaného prístupu je zabezpečenie cielených a prepojených investícií v rámci viacerých špecifických cieľov Programu Slovensko 2021 – 2027 a efektívne využitie rôznych finančných nástrojov, zdrojov a programov EÚ.

V roku 2024 bola schválená **Koncepcia rozvoja sociálnych služieb Žilinského samosprávneho kraja na roky 2024 – 2031**. Žilinský samosprávny kraj schválil stratégiu, ktorá sa zameriava na modernizáciu sociálnych služieb, zlepšenie dostupnosti zariadení a podporu zamestnancov v tomto sektore. Cieľom je reagovať na demografické výzvy ako je starnutie populácie a zabezpečiť kvalitné a dostupné služby pre všetkých obyvateľov.

Dotačné programy Žilinského samosprávneho kraja. ŽSK pravidelne vyhlasuje výzvy na predkladanie žiadostí o dotácie z vlastných príjmov. Tieto dotácie podporujú projekty zamerané na komunitné služby, zlepšenie kvality života, ochranu životného prostredia a kultúrne dedičstvo. V roku 2024 bolo na tieto účely vyčlenených 330 000 eur. Z dotačného programu **Regionálne dotácie z vlastných príjmov Žilinského samosprávneho kraja na rok 2024** boli vyhlásené 2 výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie. Cieľové skupiny výziev boli obyvatelia a návštevníci Žilinského kraja.

Prvá výzva bola vyhlásená v súlade s cieľmi Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja ŽSK 2021+. Cieľom výzvy bolo vytvárať podmienky pre vyvážený rozvoj kraja a jeho prirodzených regiónov podporou činností v oblasti kultúry, športu a kvalitného trávenia voľného

času zameraných na využitie a rozvinutie existujúceho sociálneho potenciálu a zlepšenie kvality života, životného prostredia a klímy.

Podporované činnosti realizované v oblasti:

- Riešenie dopadov zmeny klímy v sídlach a v krajine,
- Investície do služieb pre komunitu,
- Posilnenie podpory a spolupráce aktérov v oblasti komunitných služieb,
- Zlepšenie prevencie sociálno-patologických javov a zvýšenie bezpečnosti,
- Zhodnocovanie hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva s dôrazom na jeho udržateľnosť, ochranu a digitalizáciu súvisiacich služieb,
- Podpora rozvoja aktívnych komunit a záujmovej samosprávy s dôrazom na podporu a stabilizáciu mladých ľudí a ich organizácií.

Druhá výzva bola vyhlásená v súlade s cieľmi Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja ŽSK 2021+. Cieľom výzvy bola podpora aktivít regionálneho a nadregionálneho charakteru, aktivít mimoriadneho významu, všeobecne prospešných cieľov a významných podujatí smerujúcich k rozvoju územia kraja a zlepšeniu kvality života prostredníctvom nižšie vymedzených podporovaných činností.

Podporované činnosti realizované v oblasti:

- realizácie podujatí, aktivít a rozvoja mládežníckych, dobrovoľníckych a záujmových činností,
- realizácie podujatí, aktivít a rozvoja voľnočasových aktivít v komunite,
- tvorby, rozvoja, ochrany, obnovy a prezentácie duchovných a kultúrnych hodnôt,
- realizácie podujatí, aktivít a rozvoja športu,
- podpory a posilnenia identity územia,
- podpory nadregionálnej spolupráce kraja, regiónov a aktérov územnej spolupráce.

Rozvojová agentúra ŽSK je agentúra poskytujúca všeobecne prospešné služby na podporu regionálneho rozvoja. V spolupráci s miestnou samosprávou, občianskou spoločnosťou a súkromným sektorom pracuje na trvalo udržateľnom rozvoji a pomáhame vytvárať kvalitnejšie životné podmienky pre ľudí žijúcich v Žilinskom kraji. RA ŽSK realizuje projekty zamerané na podporu mladých ľudí, ktorí nie sú zapojení do vzdelávania, zamestnania ani odbornej prípravy. Cieľom je identifikovať ich potreby a vytvoriť regionálne akčné plány na ich integráciu na trh práce. Tieto aktivity prispievajú k rozvoju sociálnej ekonomiky prostredníctvom podpory zamestnanosti a sociálnej inklúzie.

Medzi najvýznamnejšie projekty v roku 2024 patria:

1. Analýza potenciálov mladých ľudí (NEETs) v Žilinskom samosprávnom kraji

Projekt je zameraný na monitorovanie a následne zlepšenie situácie mladých ľudí, ktorí nie sú zapojení do vzdelávania, zamestnania ani odbornej prípravy (NEETs) v Žilinskom kraji. Cieľom projektu je prispieť k zníženiu počtu mladých ľudí vo veku od 15 do 30 rokov, ktorí sú v situácii NEET, a najmä tých, ktorí sú neaktívni, teda nie sú registrovaní na úradoch práce a následne

poskytnúť týmto mladým ľuďom príležitosť na získanie nových zručností a skúseností, aby sa mohli úspešne integrovať do trhu práce. **Projekt je spolufinancovaný EÚ, Program Slovensko.**

2. Ženy pohraničia držia spolu / Kobiety pogranicza są razem

Cieľom projektu je vyzdvihnúť postavenie žien v spoločnosti, zvýšiť ich zastúpenie vo verejnom, politickom a ekonomickom živote, zvýšiť účasť žien na rozhodovacích procesoch v spoločenskom živote, hlavne na území Žilinského kraja a Sliezskeho vojvodstva. Realizáciou aktivít chce RA ŽSK posilniť sociálno-politický potenciál žien, umožňujúci výmenu príkladov dobrej praxe, získanie potrebných informácií a poznatkov v oblasti práva, pomoci či nadobudnutie osobnostných zručností v oblasti komunikácie, zdravia alebo postavenia v spoločnosti. **Projekt je spolufinancovaný EÚ, Program Interreg PL-SK.**

3. HORIZONT – domov na polceste

Cieľom projektu je vytvoriť podmienky na sociálne začlenenie fyzických osôb v nepriaznivej sociálnej situácii, prostredníctvom sociálnej služby krízovej intervencie, domova na polceste. Jedná sa o typ sociálnej služby, ktorá je poskytovaná na určitý čas fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii, ktorá nemá zabezpečené ubytovanie po skončení poskytovania sociálnej služby v inom zariadení, po skončení náhradnej starostlivosti alebo po skončení ochrannnej výchovy. Sociálna služba bude situovaná v Bytčici, mestskej časti mesta Žilina s kapacitou 12 osôb.

Poslanci Zastupiteľstva ŽSK schválili strategický dokument „**Nízkouhlíková stratégia Žilinského samosprávneho kraja na roky 2020 – 2030.**“ Dokument je súčasťou rovnomenného projektu spolufinancovaného z Operačného programu Kvalita životného prostredia. Rok 2023 bol prvým rokom implementácie opatrení Nízkouhlíkovej stratégie vrátane znižovania energetickej náročnosti budov, rozvíjania nízko emisnej a nemotorovej dopravy, zvyšovania podielu zhodnocovaného odpadu, zlepšovania adaptácie na zmenu klímy v prevádzkovaných areáloch ŽSK, budovania efektívneho energetického manažmentu a zavádzania modelu spolupráce sfér – vzdelávanie, podnikanie, verejná správa a samospráva, verejnosť a prostredie a implementácie SMART riešení.

Rada partnerstva ŽSK pre Integrovaný územný rozvoj Žilinského kraja (ďalej Rada partnerstva) je vytvorená z iniciatívy Žilinského samosprávneho kraja, na podnet Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, za spolupráce subjektov miestnej a regionálnej samosprávy. V roku 2024 schválila viacero projektových zámerov zameraných na rozvoj infraštruktúry, školstva, kultúry a životného prostredia. Tieto projekty sú súčasťou Integrovanej územnej stratégie a ich cieľom je zlepšiť kvalitu života obyvateľov v kraji. Celkovo bolo do konca roka v rámci Integrovanej územnej stratégie schválených 42 projektových zámerov v celkovej hodnote 40,2 milióna eur.

Schválené projektové zámery v roku 2024:

1. Rekonštrukcia prestupového uzla v Rajci - obnova autobusovej stanice a príľahlej infraštruktúry s cieľom zlepšiť dostupnosť a komfort verejnej dopravy.
2. Projekty základných škôl – investície do modernizácie a zlepšenie podmienok v základných školách v rôznych obciach kraja.
3. Projekt v oblasti kultúry a cestovného ruchu – podpora kultúrnych aktivít a rozvoj turistickej infraštruktúry na prilákanie návštevníkov a podporu miestnej ekonomiky.
4. Vodozádržné a protipovodňové opatrenia v obci Dúbrava – realizácia opatrení na zníženie rizika povodní a zlepšenie hospodárenia s vodou v obci.
5. Analyticko-strategické centrum na Liptove – zriadenie centra na podporu regionálneho rozvoja a plánovania v oblasti Liptova.

6. Zelené strechy na stredných školách – realizácia zelených striech napríklad na Gymnáziu V.P.Tótha v Martine s cieľom zlepšiť energetickú efektívnosť a prispieť k ekologickému prostrediu.
7. Znižovanie energetickej náročnosti budov škôl – projekty zamerané na zlepšenie energetickej efektívnosti budov škôl v Čadci a Ružomberku.

Miestne akčné skupiny (MAS) sú kľúčovým nástrojom pre čerpanie európskych fondov na miestnej úrovni, najmä pre malé obce. V programovom období 2021–2027 predstavujú prakticky jediný reálny nástroj, prostredníctvom ktorého môžu malé obce na Slovensku získať prístup k európskym finančným prostriedkom. V roku 2024 Miestne akčné skupiny (MAS) na Slovensku, vrátane tých pôsobiacich v Žilinskom kraji, realizovali viacero projektov v rámci Programu rozvoja vidieka (PRV) a Integrovannej stratégie miestneho rozvoja (CLLD). Tieto projekty boli zamerané na podporu infraštruktúry, rozvoj miestnych služieb, podporu poľnohospodárstva a spracovania produktov.

Kľúčoví aktéri a partneri sociálnej ekonomiky v danom kraji

Medzi kľúčové rozvojové organizácie pre oblasť regionálneho, mestského, miestneho rozvoja a rozvoja vidieka patria verejno-súkromné partnerstvá, ktoré reprezentujú spoločné záujmy verejného, hospodárskeho a sociálneho sektora. Spoločné vlastníctvo aktérov územnej spolupráce zabezpečuje vyvážené programové zameranie činnosti takýchto rozvojových organizácií. Medzi hlavné oficiálne typy spolupracujúcich rozvojových organizácií, ktoré pôsobia v rámci národnej alebo európskej regulácie patria:

- Miestne akčné skupiny MAS (občianske združenia založené v zmysle zákona o združovaní občanov a pôsobiace v súlade s definíciou miestnych akčných skupín, prístupu LEADER a/alebo nástroja MRVK – miestny rozvoj vedený komunitou v zmysle všeobecného nariadenia EÚ) - Na území Žilinského samosprávneho kraja v roku 2022 evidujeme 14 verejno-súkromných partnerstiev (VSP), ktoré deklarujú súlad s prístupom LEADER,
- Regionálne rozvojové agentúry RRA (záujmové združenia právnických osôb založené v súlade s občianskym zákonníkom so štruktúrou v zmysle Zákona o podpore regionálneho rozvoja) – aktívnu činnosť vyvíjajú RRA Kysuce, RRA Dolný Turiec, Agentúra pre regionálny rozvoj SEVER,
- Krajské a Oblasťné organizácie cestovného ruchu (založené a pôsobiace v súlade so zákonom o podpore cestovného ruchu) KOČR a OOCR - Žilinský samosprávny kraj má jednu krajskú organizáciu KOČR - Žilinský turistický kraj a 6 oblastných organizácií cestovného ruchu OOCR: Región Liptov (sídlo Liptovský Mikuláš), Malá Fatra (sídlo Žilina), Klaster Orava (sídlo Dolný Kubín, OCR Kysuce (sídlo Čadca), OOCR Rajecká Dolina (sídlo Rajecké Teplice), Turiec (sídlo Martin),
- Územné skupiny Udržateľného mestského rozvoja UMR – UMR Žilina, UMR Martin - Vrútky, UMR Ružomberok a Liptovský Mikuláš,
- Európske zoskupenia územnej spolupráce EZÚS. Od roku 2006 je možné v rámci územia EÚ organizovať skupiny spolupráce na medzinárodnej úrovni v rámci

legislatívy o EZÚS. V roku 2013 vznikli v ŽSK 2 takého organizácie: EZÚS TRITIA a EZÚS TATRY. Členmi EZÚS TRITIA sú priamo Žilinský samosprávny kraj, Moravsko-sliezsky kraj za ČR a Sliezske vojvodstvo za PL. Členmi EZÚS TATRY sú obce okolia Vysokých Tatier (vrátane obcí ŽSK).

Jednou z foriem na podporu inovačných aktivít je vznik a fungovanie klastrov (SEIA, MH SR). V Žilinskom kraji v súčasnosti pôsobí niekoľko klastrov a klastrových iniciatív v technologických a netechnologických oblastiach. K významným klastrom patrí Priemyselný inovačný klaster (IIC – Industry Innovation Cluster) založený v roku 2017 s podporou Francúzsko-slovenskej obchodnej komory, ktorého členom je aj Fakulta riadenia a informatiky Žilinskej univerzity v Žiline. V Žilinskom kraji vznikli klastre v oblasti cestovného ruchu a je predpoklad, že klastrové iniciatívy budú smerovať v ďalších rokoch do netechnologických oblastí – zdravotníctvo, sociálne služby a vzdelávanie.

Na území žilinského kraja pôsobia 2 univerzity a 2 vysoké školy – Katolícka univerzita v Ružomberku; Žilinská univerzita v Žiline; Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši a Jesseniova lekárska fakulta Univerzity Komenského v Martine. Stredné školy sa na území nachádzajú v počte 89. Žilinský kraj patrí medzi lídrov v duálnom vzdelávaní.

Práve Jesseniova lekárska fakulta Univerzity Komenského v Martine sa prepojila s dvomi registrovanými sociálnymi podnikmi PEDORE s.r.o. a ELWORK, s.r.o.. Už rok úspešne spolupracujú a zlepšujú pracovné zázemie zamestnancom fakulty a UNM ako aj podmienky bývania na internáte študentom medicíny. Táto spolupráca prináša množstvo výhod pre obidve strany. Registrované sociálne podniky získavajú prístup k lukratívnym verejným zákazkám, čo im umožňuje rozširovať svoje služby a JLF UK v Martine si vďaka tejto spolupráci môže požiadavku zadať cez zákonnú výnimku ustanovenú v zákone č. 343/2015 Z. z. § 1 ods. 13 písm. u) ZVO.

V kraji pôsobí niekoľko významných subjektov sociálnej ekonomiky:

Občianske združenie Dobrý Pastier – poskytuje registrované sociálne služby. Na podnikanie s prebytkami poľnohospodárskej činnosti na úrovni hospodárskej činnosti v roku 2022 nebolo pripravené splniť náročné hygienické štandardy. Javí sa aktér zo súkromnej sféry, ktorého záujem je podpora zamestnanosti klientov, ktorí nie sú príjemcami registrovaných sociálnych služieb. Novozaložený subjekt by mal zamestnávať klientov Dobrého Pastiera vo výrobe drevených paliet v obci Borcová,

VEPOS Horného Turca, s. o. – klimatické centrum, kontaktovaní RC v roku 2021, v decembri roku 2022 podali žiadosť o priznanie štatútu registrovaného sociálneho podniku integračného. Štatút im bol priznaný v roku 2023. V rámci nehospodárskej a hospodárskej činnosti sa venujú projektom zameraným na ochranu životného prostredia, konkrétne nakladaniu s iným ako nebezpečným odpadom. Okrem zberu, zvozu a triedeniu sa venujú vzdelávaniu. V rámci týchto činností integrujú znevýhodnených zamestnancov.

Na pomoc firmám rásť a samosprávam byť viac SMART bolo v novembri 2021 založené záujmové združenie právnických osôb InoVia, ktoré v apríli 2022 začalo vyvíjať činnosť v nových priestoroch. Zakladateľmi sú ŽSK, mesto Žilina a Žilinská univerzita. Novozaložené inovačné centrum vytvára podmienky pre zlepšovanie inovačnej výkonnosti a prepájanie a zintenzívnenie spolupráce podnikov, výskumných a vzdelávacích inštitúcií. V roku 2023 sme sa zúčastnili Konferencie s oceňovaním najlepších inovátorov.

Podporu ušitú na mieru môžu záujemcovia o podnikanie hľadať aj v etablovanej pobočke Národného podnikateľského centra, ktoré je jedným z ôsmich na území SK zastrešeným spoločnosťou Slovak Business Agency. Od apríla 2022 pôsobila v nových priestoroch. Do vzdelávacích aktivít SBA bolo z RC v 2. polovici roka v rámci memoranda o spolupráci medzi SBA a IA MPSVR SR odporúčaných 5 nových podnikov. V roku 2023 bol Národný projekt „Národné podnikateľské centrum“ ukončený.

Jedno z piatich poradenských centier Slovenskej energetickej a inovačnej agentúry pôsobí v Žiline. Ponúka malým a stredným podnikom rady a odporúčania súvisiace s energeticky efektívnymi opatreniami a využívaním obnoviteľných zdrojov energie.

V území kraja má decentralizované pracoviská Finančná správa aj Úrad pre verejné obstarávanie, v decembri 2022 otvorilo svoje pracovisko Regionálne centrum aj MIRRI SK. Poslední dvaja aktéri majú svoje sídlo v Žiline pod jednou strechou. S RC Žilina MIRRI sme v roku 2023 realizovali úspešnú akciu na tému Obecný podnik v postavení registrovaného sociálneho podniku pre obce ŽSK.

Zhodnotenie ekosystému sociálneho podnikania v danom kraji a trendy jeho rozvoja

Sociálne podniky v Žilinskom kraji predstavujú dôležitý nástroj na podporu zamestnanosti znevýhodnených/zraniteľných osôb a nemalým podielom prispievajú k regionálnemu rozvoju. Fungujú na princípe kombinácie podnikania a spoločenského prínosu, kde nejde len o zisk, ale aj o prospech pre komunitu.

Sociálne podniky majú jasne definované právne rámce, najmä zákon č. 112/2018 Z.z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch. Regionálne centrum v Žiline je denne otvorené pre existujúce a potenciálne sociálne podniky, ktoré potrebujú pomôcť s nastavením podnikania popri dodržiavaní všetkých povinností, ktoré vychádzajú z daného zákona. Nakoľko prvé registrované sociálne podniky vznikli už v roku 2019, zaregistrovali sme mieru osamostatňovania RSP a na každoročnom metodicko-štatistickom zisťovaní sledujeme, že sa tieto podniky adaptovali na všetky podmienky a darí sa im podnikať a integrovať zamestnancov na trh práce.

Verejné obstarávanie v Žilinskom kraji trošku stagnuje. Dôvodom je rezignácia registrovaných sociálnych podnikov na zákazky, kde opakovane neuspeli a preto ak sa zapájajú do VO tak cez výnimku ustanovenú v zákone č.343/2015 Z. z. § 1 ods. 13 písm. u) ZVO.

V roku 2024 sa zrealizovalo 332 stretnutí a konzultácií, pričom až 247 stretnutí bolo zrealizovaných mimo priestorov RC SE, čo bolo spôsobené tým, že regionálne centrum v prvej polovici roka nedisponovalo priestormi a v druhej polovici roka využívalo priestory Sociálnej poisťovne, kde však nebolo umožnené prijímanie návštev a tým aj realizovanie konzultácií. Zvyšný počet konzultácií bolo realizovaný telefonicky alebo mailom, pričom zaznamenané boli len významné telefonáty a mails. Nárast záujmu o RSP sme zaznamenali na prelome rokov 2024/2025, ktoré pripisujeme poklesu DPH na 5%.

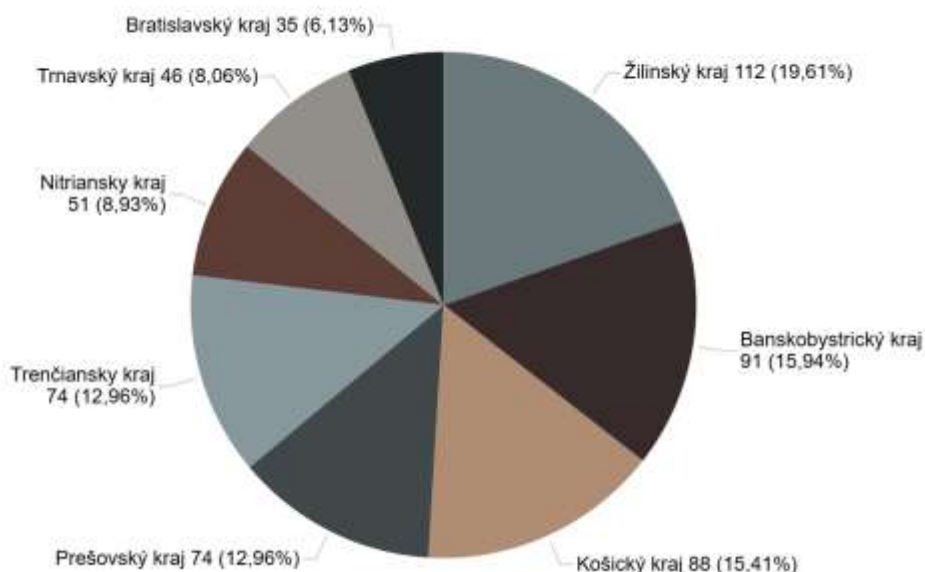
V Žilinskom kraji bolo k 31.12.2024 celkom 112 registrovaných sociálnych podnikov, ktoré zamestnávali 1 644 zamestnancov. Z toho znevýhodnených bolo celkom 1 141 zamestnancov (69,4 %), zraniteľných zamestnancov 5 (0,3 %) a ostatných zamestnancov 498 (30,29 %) – vid'. tabuľka 7. Prehľad zamestnancov v RSP v danom kraji podľa právnej subjektivity podnikov k 31.12.2024. Najpočetnejšiu skupinu zamestnancov tvoria zdravotne znevýhodnení zamestnanci a z nich zamestnanci, ktorí sú invalidní. Najmenej početnou skupinou sú zraniteľní zamestnanci – vid'. graf 6: Prehľad o počte zamestnancov RSP v danom kraji k 31.12.2024.

Analýza potenciálu kraja pre sociálne podnikanie

2.2 SÚČASNÁ SITUÁCIA V SOCIÁLNO M PODNIKANÍ V DANOM KRAJI

Žilinský kraj má dlhodobo najviac registrovaných sociálnych podnikov. K 31.12.2024 to bolo 112 RSP, čo z celkového počtu RSP predstavuje 19,61 %.

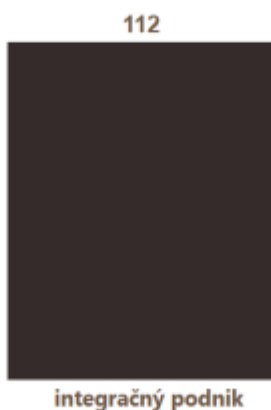
Graf č. 1: Počet RSP v jednotlivých krajoch SR k 31.12.2024



Zdroj: Register sociálnych podnikov MPSVR SR

Všetky registrované sociálne podniky boli integračnými sociálnymi podnikmi. V Žilinskom kraji k 31.12.2024 nebol evidovaný ani jeden všeobecný registrovaný sociálny podnik, ani registrovaný sociálny podnik bývania. V minulých rokoch boli v Žilinskom kraji 3 všeobecné RSP, všetky však štatúty vrátili. Za celé obdobie nebol evidovaný v Žilinskom kraji žiadny registrovaný sociálny podnik bývania.

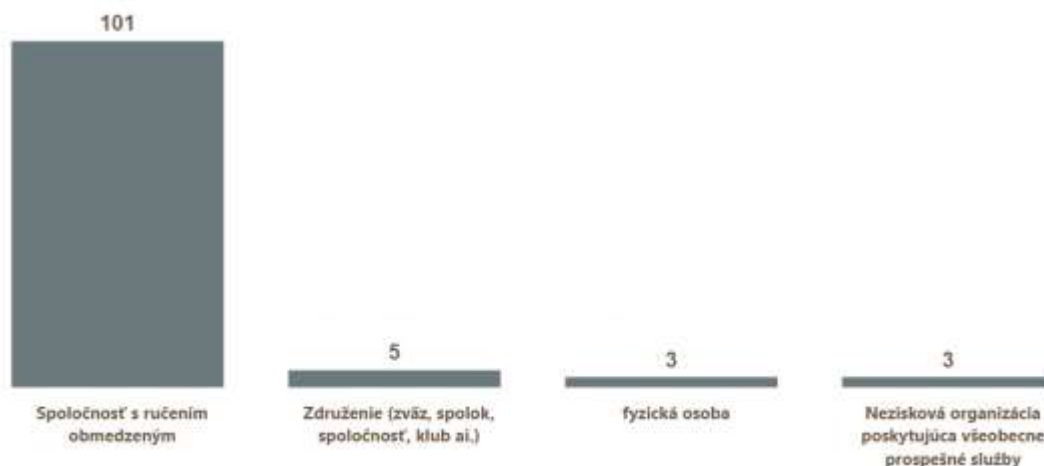
Graf č. 2 : Počet RSP podľa druhu v danom kraji k 31.12.2024



Zdroj: Register sociálnych podnikov MPSVR SR

Čo sa týka skladby RSP podľa právnej subjektivity, najviac RSP v Žilinskom kraji bolo RSP s právnou subjektivitou – spoločnosť s ručením obmedzeným – celkom 101 RSP, čo predstavuje 90,18 % RSP. Menšie zastúpenie majú ostatné právne formy – právnou formu občianske združenie má 5 RSP (4,46 %), neziskovou organizáciou sú 3 RSP (2,68 %), rovnako fyzické osoby – podnikatelia sú 3 RSP. Právnou formu družstvo si ne zvolil ani jeden registrovaný sociálny podnik Žilinského kraja.

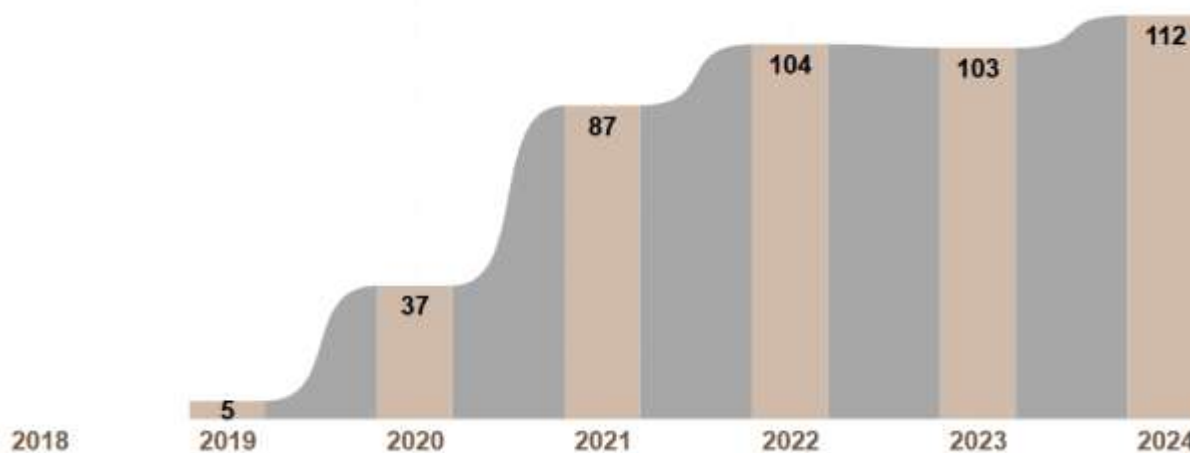
Graf č. 3 : Počet RSP podľa právnej subjektivity v danom kraji k 31.12.2024



Zdroj: Register sociálnych podnikov MPSVR SR

Počet registrovaných sociálnych podnikov v roku 2024, v porovnaní s rokom 2023, rástol. Išlo o nárast o 12 % v porovnaní s predchádzajúcim rokom. K najväčšiemu rastu RSP došlo v roku 2020, kedy vzniklo až 49 nových RSP. Počas celého sledovaného obdobia došlo k poklesu celkového počtu RSP len v roku 2023, kedy vznikli nové RSP, ale zároveň niektoré RSP vrátili štatút.

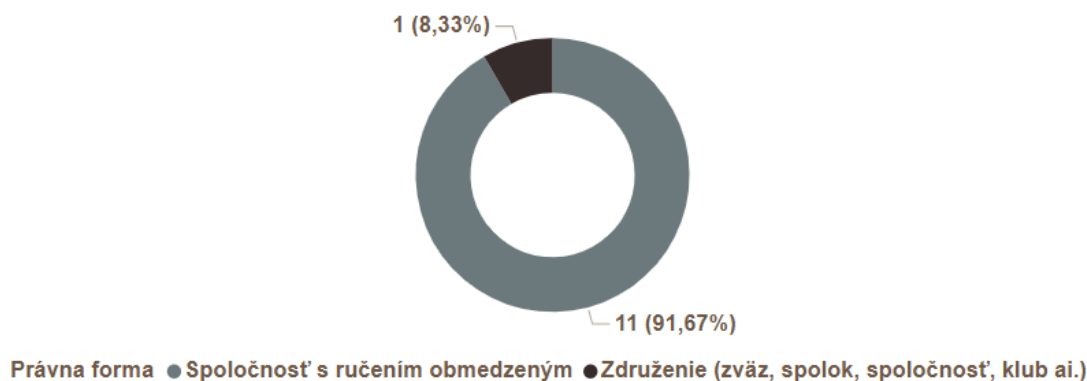
Graf č. 4: Vývoj počtu vzniknutých RSP v danom kraji k 31.12.2024



Zdroj: Register sociálnych podnikov MPSVR SR

Vznik nových RSP v roku 2024 v štruktúre podľa právnej subjektivity odráža štruktúru celkového počtu RSP v Žilinskom kraji. Z celkového počtu RSP (12 RSP), ktoré vznikli v roku 2024, bolo až 11 RSP s právnou subjektivitou – spoločnosť s ručením obmedzeným, jeden RSP bol občianskym združením. Ostatné právne formy nemajú medzi novovzniknutými RSP zastúpenie.

Graf č. 5 : Počet RSP podľa právnej subjektivity v danom kraji vzniknutých v roku 2024



Zdroj: Register sociálnych podnikov MPSVR SR

Celkový počet RSP v Žilinskom kraji bol ovplyvnený aj rozhodnutiami o vrátení štatútu RSP. V roku 2024 vrátili štatút 3 RSP, pričom dôvody jeho vrátenia uvádza nasledujúca tabuľka.

Tab. č 7 Zoznam RSP so zrušeným/vráteným štatútom RSP k 31.12.2024 a dôvody zrušenia/vrátenia štatútu (len za rok 2024, nie sumárne)

Názov subjektu	zrušený/ vrátený štatút RSP	Druh RSP	Dôvod zrušenia/vrátenia štatútu
Mirror, s.r.o.	vrátený štatút RSP	integračný podnik	štatút bol vrátený z osobných dôvodov štatutára
DANERS s. r. o.	vrátený štatút RSP	integračný podnik	dôvodom vrátenia štatútu bol nedostatok času konateľa na napĺňanie povinností vyplývajúcich zo zákona o sociálnej ekonomike
novoza, s. r. o.	vrátený štatút RSP	integračný podnik	osobné ťažkosti na strane konateľa, čo spôsobilo pokles zákaziek a následne ekonomické problémy spoločnosti

Zdroj: Vlastný zdroj NP ISE II – RC SE

Vzhľadom na to, že Žilinský kraj je krajom s najväčším počtom RSP, odzrkadľuje sa to aj v hodnote ďalšieho ukazovateľa – počte zamestnancov. Registrované sociálne podniky Žilinského kraja zamestnávajú 1 644 zamestnancov, čo predstavuje 21,01 % všetkých zamestnancov RSP. Z tohto počtu sú najväčšou skupinou zamestnancov zdravotne znevýhodnení zamestnanci – 1 111 zamestnancov (67,58 %), pričom invalidných zamestnancov je 886 (53,89 %) a zamestnancov, ktorí disponujú lekárskeho posudkom 225 (13,69 %). Zamestnancov znevýhodnených v zmysle § 2, ods. 5, písm. a) zákona o SE bolo 30 (1,82%) a zraniteľných zamestnancov 5 (0,3 %). Ostatných

zamestnancov, t.z. tých, ktorí nespádali do skupiny znevýhodnených a zraniteľných, bolo k 31.12.2024 evidovaných 498 (30,29%).

Tab. č. 8 Prehľad zamestnancov v RSP v SR podľa krajov k 31.12.2024

Samosprávny kraj	Počet zamestnancov podniku	z toho znevýhodnení	z toho zraniteľní	z toho zdravotne znevýhodnení	uznaná za invalidnú	lekársky posudok
Banskobystrický SK	1541	110	3	949	827	122
Bratislavský SK	420	7	5	283	249	34
Košický SK	1367	177	4	687	598	89
Nitriansky SK	549	61	5	335	281	54
Prešovský SK	790	176	0	354	301	53
Trenčiansky SK	1008	21	7	593	501	92
Trnavský SK	505	17	4	343	307	36
Žilinský SK	1644	30	5	1111	886	225
Celkom	7824	599	33	4657	3952	705

Zdroj: Štatistika MPSVR SR

Najviac zamestnancov zamestnávajú RSP s právnou subjektivitou – spoločnosť s ručením obmedzeným, následne občianske združenia, fyzické osoby - podnikatelia a neziskové organizácie. Táto skutočnosť je však spojená s celkovou štruktúrou počtu RSP podľa jednotlivých foriem právnej subjektivity.

Tab. č. 9 Prehľad zamestnancov v RSP v danom kraji podľa právnej subjektivity podnikov k 31.12.2024

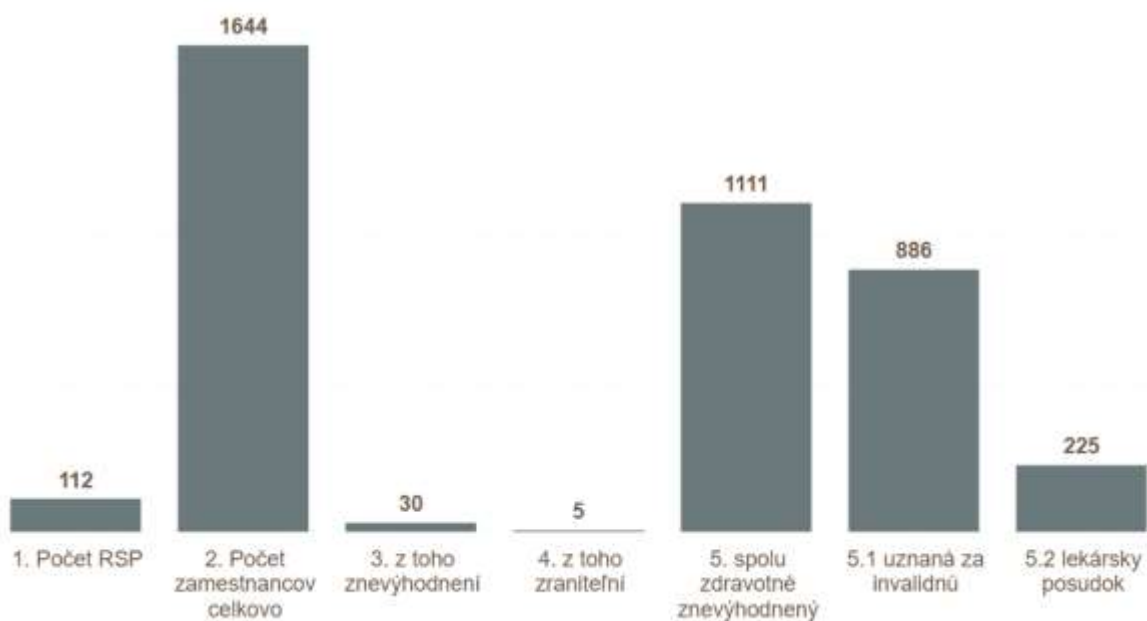
Popis	RSP v ZSK podľa právnej subjektivity					Spolu
	OZ	NO	FO	OS	Družstvo	
Počet RSP	5	3	3	101	0	112
Počet zamestnancov celkom	103	26	39	1476	0	1644
z toho znevýhodnení	0	1	0	29	0	30
z toho zraniteľní	0	1	0	4	0	5
z toho zdravotne znevýhodnení	79	16	19	997	0	1111
uznaná za invalidnú	73	12	13	778	0	886
lekársky posudok	6	4	6	209	0	225

Zdroj: Štatistika MPSVR SR

Doposiaľ prezentované údaje sú prehľadne spracované v nasledovných grafoch.

V Žilinskom kraji bolo k 31.12.2024 celkom 112 registrovaných sociálnych podnikov, ktoré zamestnávali 1 644 zamestnancov. Z toho znevýhodnených bolo celkom 1 141 zamestnancov (69,4 %), zraniteľných zamestnancov 5 (0,3 %) a ostatných zamestnancov 498 (30,29 %).

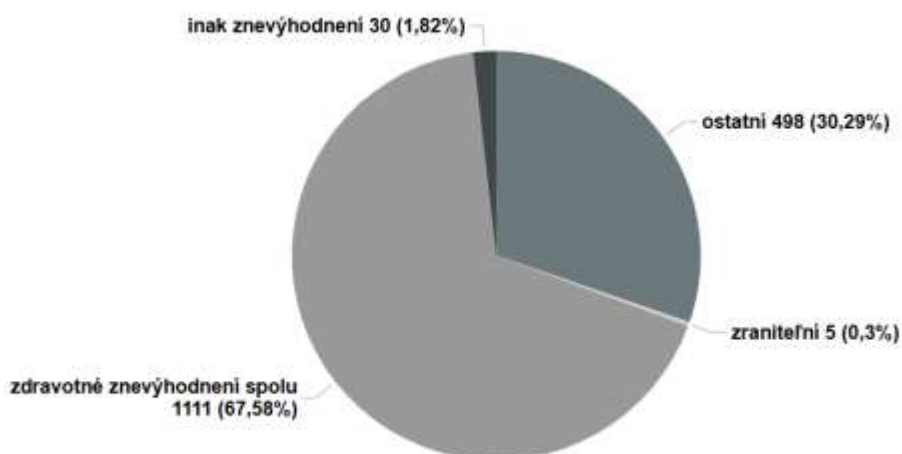
Graf č. 6: Prehľad o počte zamestnancov RSP v danom kraji k 31.12.2024



Zdroj: Štatistika MPSVR SR

Najpočetnejšiu skupinu zamestnancov tvoria zdravotne znevýhodnení zamestnanci a z nich zamestnanci, ktorí sú invalidní. Najmenej početnou skupinou sú zraniteľní zamestnanci.

Graf č. 7: Prehľad o počte ZnO a ZrO v RSP v danom kraji k 31.12.2024



Zdroj: Štatistika MPSVR SR

Tab. č 10 Využívanie vybraných nástrojov priamej a nepriamej podpory sociálneho podnikania v danom kraji v roku 2024

Nástroj priamej/nepriamej formy podpory ¹	Počet RSP	Počet dohôd	Počet prac. miest	Počet predaných poukážok		Celková výška schváleného príspevku/EUR
				modré	ružové	
Znížená DPH	65					
Úľavu na dani z príjmu	78					
Vyrovňavacie príspevky §19b		261	1 164			16 865 282,90 €
Umiestňovacie príspevky §19a		4				13 276,80 €
Investičná pomoc ²	0	0				
Servisné poukážky ³	1			0	913	9 130 €
Výnimky zo zákona o VO	22					
Predaj/prenájom nehnuteľnosti za nižšiu cenu ako je ZO	0					

Zdroj: Vlastný zdroj - Metodické štatistické zisťovanie údajov o RSP a štatistika MPSVR SR

Skúsenosť s využívaním jednotlivých finančných a nefinančných nástrojov podpory v kraji

Znížená sadzba dane 10% od 01.07.2024 – tento typ nepriamej finančnej podpory uplatňujú len tie registrované sociálne podniky, ktoré sa zaviazali využívať 100% zisku po zdanení na dosiahnutie hlavného cieľa podľa § 5 ods. 1 písm. b) . Po novelizácii zákona o dani z pridanej hodnoty, ktorá je účinná od 01.07.2024 sa výrazne zvýšil počet RSP, ktorý zníženú sadzbu dane z pridanej hodnoty uplatňujú.

Úľava na dani z príjmu – ide o najviac využívaný typ nepriamej formy finančnej podpory zo strany štátu na území ŽSK. Priaznivou informáciou, ktorú nesie robustnejší rozmer využívania tohto typu pomoci je podnikanie RSP s kladným hospodárskym výsledkom, pričom tento spolu s výškou daňovej úľavy používajú na rozvojové ciele.

Vyrovňavacie príspevky na mzdy § 19b – tento druh priamej finančnej podpory je na území ŽSK využívaný najmasívnejšie, cieľovou skupinou osôb je najmä osoba zdravotne znevýhodnená. V nevýznamnej miere sú využívané vyrovnávacie príspevky na mzdy zraniteľných alebo inak ako zdravotne znevýhodnených osôb. Jednou z príčin tohto kontrastu je pravdepodobne viac ako 20 ročná skúsenosť podnikateľov zamestnávať zdravotne znevýhodnených zamestnancov na chránených pracoviskách a v chránených dielňach a najmä stabilita poskytovania finančných príspevkov počas celej doby trvania pracovného pomeru zdravotne znevýhodnenej osoby.

Umiestňovacie príspevky § 19a – tento nástroj priamej finančnej podpory je využívaný nevýznamne. Jeho pomerne nízka miera využívania vypovedá o tom, že len málo RSP sa zameriava na riešenie podpory zamestnanosti formou tranzitného zamestnávania inak ako zdravotne znevýhodnených osôb a ich uplatnenie sa na otvorenom trhu práce. Jednou z príčin môže byť aj chýbajúce personálne zabezpečenie interných špecialistov vo forme mentorov

¹ Údaje o zníženej DPH, úľave na dani z príjmu za rok 2024, výnimkách zo zákona o VO a predaji/prenájme za nižšiu cenu ako je znalecký odhad nie sú verifikované, vychádzajú z informácií poskytnutých od RSP.

² RSP, ktoré majú podpísanú dohodu o poskytnutí NFP v rámci projektu NP IPSP v roku 2024.

³ Celková výška schváleného príspevku vyjadruje celkový príspevok za predané poukážky vo výške á 3,00 EUR pri modrých poukážkach a á 5,00 EUR pri ružových poukážkach.

a iných odborných profesií napomáhajúcich rozvoju odborných aj sociálnych kompetencií znevýhodnených osôb s cieľom ich posilnenia pri uplatňovaní sa na otvorenom trhu práce.

Servisné poukážky – málo využívaný nástroj finančnej pomoci najmä preto, že v ŽSK je menej podnikov zameraných na poskytovanie služieb starostlivosti o domácnosť a záhradu, administrácia okolo preplácania servisných poukážok je náročná na administratívne spracovanie a vedenie agendy. Ďalšiemu rozvoju a využívaniu tohto nástroja nepraje aj kolízia s registrovanými sociálnymi službami, kde v rámci terénnej opatrovateľskej služby je veľký rozsah prác spadajúcich pod starostlivosť o domácnosť verejnými zdrojmi už podporená. V rámci ŽSK ide len o jeden RSP, ktorý servisné poukážky v počte 913 ks prijal.

Predaj/prenájom nehnuteľnosti za nižšiu cenu ako je ZO – predmetný nástroj rovnako ako v roku 2023 ani v roku 2024 žiaden z RSP na území ŽSK nevyužil.

Tab. č 11 Spolupráca RC SE s inými organizáciami pri poskytovaní informácií a poradenstva a sieťovanie, spolupráca s vysokými a strednými školami, spolupráca v rámci memoránd aj mimo nich v roku 2024

Názov organizácie	Popis spolupráce
<p>Úrady práce v Žilinskom kraji:</p> <p>Žilina – Hurbanova 16, 010 01 Žilina Ružomberok – Námestie slobody 9, 034 01 Ružomberok</p> <p>Martin – Novomeského 4, 036 01 Martin</p> <p>Dolný Kubín – Námestie slobody 1, 026 01 Dolný Kubín</p> <p>Liptovský Mikuláš – M. M. Hodžu 30, 031 80 Liptovský Mikuláš</p> <p>Námestovo - Námestie A. Bernoláka 381/4, 029 01 Námestovo</p> <p>Čadca – Matičné námestie 1617, 022 01 Čadca</p>	<p>Spolupráca medzi regionálnym centrom v Žiline a ÚPSVaR zohráva kľúčovú úlohu v podpore znevýhodnených a zraniteľných skupín obyvateľstva tým, že napriek legislatívnemu ukotveniu a strategickým zámerom si prax vyžaduje aktívny dialóg, zdieľanie skúseností a systémové riešenia. Z aplikačnej praxe vyplýva, že medzi najväčšie problémy patrí nesúlad v kategorizácii znevýhodnených a zraniteľných osôb, administratívna záťaž na strane RSP ako aj na strane úradov práce, nedostatočná výmena informácií medzi jednotlivými aktérmi sociálnej ekonomiky, nadmerná chybovosť vo vykazovaných žiadostiach o preplatenie príspevkov pre zamestnancov, problémy pri zisťovaní podniku v ťažkostiach a pod..</p>
<p>RC MIRRI – Regionálne centrum Žilina</p>	<p>Funguje ako regionálny „one-stop-shop“ pod Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie (MIRRI SR), zabezpečujúci poradenstvo pri projektoch ohľadom eurofondov, regionálneho rozvoja či informatizácie v Žilinskom kraji. V súčasnosti RC SE ZA sídli na rovnakej adrese a zdieľa informácie s MIRRI. Na základe toho sa podarilo zorganizovať niekoľko školení pre RSP.</p>

Stále pracovisko ÚVO v Žiline	V súčasnosti RC SE ZA sídli na rovnakej adrese a zdieľa informácie s MIRRI. Na základe toho sa podarilo zorganizovať niekoľko školení pre RSP.
-------------------------------	--

Zdroj: Vlastný zdroj NP ISE II

Zahraničná spolupráca

V marci 2024 sa regionálne centrum RC SE stretlo v Žiline s koordinátorkami SPointu MPSV ČR pre Moravsko-sliezsky kraj Stanislavou Valáškovou a pre Zlínsky kraj Anetou Klimentovou z Českého sociálního podnikání. Témou pracovného stretnutia bola vzájomná výmena informácií českej a slovenskej legislatívy k podpore a rozvoju sociálnej ekonomiky, skúseností s jej implementáciou pri jednotlivých prípadoch pozitívneho sociálneho vplyvu na Slovenku a na ich požiadanie aj priblíženie im zákona SR o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch 112/2018 Z. z..

3. PRÍKLADY DOBREJ PRAXE VO VYBRANÝCH SOCIÁLNYCH PODNIKOKH V ŽILINSKOM KRAJI

PEDORE s.r.o.

Právna forma: spoločnosť s ručením obmedzeným
Typ registrovaného SP: integračný
Oblasť podnikania: Reklamné služby a reklamný tovar s logom spoločnosti (kalendáre, diáre, reklamné predmety, tlačoviny...a pod.), predaj doplnkov výživy a výživové poradenstvo, kozmetické ošetrenia, starostlivosť o ľudské telo.
Región: Žilinský kraj, Martin
Začiatok činnosti: 02.12.2009
Dátum registrácie SP: 19.12.2019

ELWORK, s. r. o.

Právna forma: spoločnosť s ručením obmedzeným
Typ registrovaného SP: integračný
Oblasť podnikania: Veľkoobchod - kompletný elektroinštalačný materiál pre firmy a živnostníkov, maloobchod - kompletný elektroinštalačný materiál pre domácnosti, Služby v oblasti elektroinštalácie - kompletná inštalácia rodinných domov i priemyselných stavieb - silnoprúd a slaboprúd. Služby v oblasti vodoinštalácie a kanalizácie. Kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi /maloobchod/ alebo iným prevádzkovateľom živnosti /veľkoobchod/.
Región: Žilinský kraj, Martin
Začiatok činnosti: 16.04.2019
Dátum registrácie SP: 25.4.2024

Registrované sociálne podniky PEDORE s.r.o. a ELWORK, s. r. o. spojili sily s Jesseniovou lekárskou fakultou Univerzity Komenského v Martine (ďalej „JLF UK“) a už rok úspešne spolupracujú a zlepšujú pracovné zázemie zamestnancom fakulty a UNM ako aj podmienky bývania na internáte študentom medicíny.

Táto spolupráca prináša množstvo výhod pre obidve strany. Registrované sociálne podniky získavajú prístup k lukratívnym verejným zákazkám, čo im umožňuje rozširovať svoje služby



a produkty a JLF UK si vďaka tejto spolupráci môže požiadavku zadať cez zákonnú výnimku ustanovenú v zákone č.343/2015 Z. z. § 1 ods. 13 písm. u) ZVO.

V júli 2024 registrovaný sociálny podnik ELWORK, s. r. o. dodal nábytok na vybavenie izieb pre vysokoškolský internát JLF UK v Martine. Jednalo sa o vešiakovú stenu, zloženú z troch častí - skrinka s policou, zástena a horná polica na odkladanie vecí. Dodávka a zloženie nábytku bolo úspešne dokončené do začiatku semestra, kedy si študenti lekárskej fakulty po prázdninách našli moderne prerobené izby.



Ďalšou spoluprácou s registrovaným sociálnym podnikom bola modernizácia Ústavu patologickej fyziológie JLF UK v Martinskom centre pre biomedicínu (BioMed Martin). Podobne sa jednalo o dodanie a inštaláciu nábytku do kancelárie pani vedúcej ústavu a jej asistentku. V rámci tejto dodávky bola prerobená aj vstupná hala.



V Univerzitnej nemocnici v Martine bola prerobená kancelária prednostu Kliniky detí a dorastu:



PEDORE s.r.o. dlhodobo spolupracuje s JLF UK v Martine pri dodávaní reklamných a reprezentačných predmetov, obaly na diplomy, roll-upy, potreby na zabezpečenie prijímacieho konania, plášte pre študentov doktorských študijných programov prvého ročníka ako aj blúz a nohavíc pre študentov nelekárskych študijných programov.

Sieťovanie sociálnych podnikov so súkromnou sférou je kľúčové pre rozvoj a udržateľnosť sociálneho podnikania. Tento proces zahŕňa spoluprácu medzi sociálnymi podnikmi a tradičnými firmami, čo prináša výhody pre obe strany. Vďaka takýmto spoluprácam dokážu byť sociálne podniky schopné samostatne fungovať a konkurovať na trhu.

Gergiš, s.r.o.

Právna forma: spoločnosť s ručením obmedzeným

Typ registrovaného SP: integračný

Oblasť podnikania: Výroba sviečok a tieniacej techniky, výroba bižutérie a suvenírov, keramická výroba, prípravné práce k realizácii stavby, uskutočňovanie stavieb a ich zmien, kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi alebo prevádzkovateľom živnosti

Región: Žilinský kraj, Martin

Začiatok činnosti: 13. 10. 2017

Dátum registrácie: 01. 02. 2020



Gergiš, s.r.o., registrovaný sociálny podnik, zakladateľom a jediným spoločníkom je Ing. Jozef Gergišák, podnikateľ, ktorý vytvoril slovenskú značku zameranú na ručnú výrobu sviečok s dôrazom na kvalitu a remeselné spracovanie materiálov, ktoré sú šetrné k životnému prostrediu.

Na stránke Trend pre ženy sa píše: „Každá sviečka je od naviazania knôtu, cez odlievanie, zdobenie, balenie a priviazanie štítku vyrábaná ručne. Láska a energia, s ktorou sú tieto sviečky vyrábané, im dodáva jedinečné čaro a kúzlo. To robí z každej sviečky unikát. Elegancia, výnimočnosť, luxus, ale i relax, bezprostrednosť a hravosť - tieto slová najviac vystihujú ich diela. Príjemné vonné tóny a plamienok sviečok vlejú radosť a teplo do každého srdca.“

Dôvody/motivácia vzniku sociálneho podniku

Gergiš, s.r.o. začínal svoje aktivity v roku 2017. Rozhodol sa poobzerať sa po činnosti, ktorou by pomohol ľuďom so znevýhodnením, nakoľko aj v jeho blízkom okolí aj v jeho rodine videl ako ťažko sa im darí v zamestnaní a začlenením sa do spoločnosti. To že to budú sviečky bola náhoda, keď sa spoznal s majiteľom výroby v Českej republike a začali spolupracovať. Po roku sa rozišli, ale oblasť podnikania si ponechal.

Majiteľ sa teda zameril na osoby so zdravotným znevýhodnením a dnes podnik zamestnáva 7 zamestnancov, ktorým vďaka príspevkom RSP skvalitňuje životný štandard. Podnik funguje sedem rokov a kladie dôraz na ľudí, ktorí vytvárajú priateľskú atmosféru na pracovisku. Podnikom prešlo už niekoľkonásobne viac zamestnancov ako v súčasnosti má. Avšak ak sa vyskytli intrigy a ohováranie, ktoré zákonite prinášajú zlú energiu na pracovisko, nebolo tu viac pre nich miesto. Sviečky, ktoré vychádzajú z tohto podniku nesú v sebe energiu, ktorú do nich vkladajú práve zamestnanci, ktorí v sebe nesú pokoj, vďačnosť z vykonávanej práce a pozitivitu, ktorá sa pretaví do domácností kupujúcich zákazníkov.



Podnik ponúka v príjemnej predajni v centre mesta Martin priestor na nájdenie harmónie v sebe samom, kde vás so širokým úsmevom privíta partnerka pána majiteľa, ktorá má vzácnu vlastnosť navnímať rozpoloženie v akom prichádzate a poskytnúť možnosť a radu pre váš osobnostný posun vpred.



V budúcom období má obchodná spoločnosť v pláne venovať sa aj ručnej výrobe náramkov zo vzácných kameňov. V súčasnosti nakupujú materiál z veľkoobchodov z Pezinku, Banskej Štiavnice a Rožnova pod Radhoštem. Okrem toho skúšajú vyrábať aj ručne tkané koberce na storočnom tkacom stroji, ktorý zdedili po svojich starých rodičoch a majiteľovu sestru na ňom učila tkať ich stará mama. Majiteľ sa drží hesla: „Pokiaľ je dostatočne silné prečo, nájde sa ako a čím.“

ZOZNAM ZDROJOV:

- Zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch
- Štatistický úrad SR - www.statistics.sk
- Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Bratislava - <https://www.upsvr.gov.sk/>
- Žilinský samosprávny kraj - <https://www.zilinskazupa.sk/>
- MPSVR SR
- Register sociálnych podnikov - MPSVR SR
- [Rozvojová agentúra ŽSK](#)
- [konceptia-rozvoja-socialnych-sluzieb-zsk-roky-2024-2031_navrh_verejne-pripomienkovanie.pdf](#)
- [Rada partnerstva Žilinského kraja - ŽSK](#)